

XVIII. državno natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika

6. – 8. svibnja 2013.

prvi (I.) razred

Zaporka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(peteroznamenkasti broj i riječ)

Broj bodova :

100	
------------	--

Upute natjecateljicama/natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecateljica/natjecatelj zaporku piše na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Pažljivo treba slijediti upute koje su zadatkom zadane.
6. Rješenja se pišu tintom (crnom ili plavom) na za to predviđena mjesta.
7. Nije dopušteno precrtavanje, ispravljavanje i šaranje po testu (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, valja se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se uvažili, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se uvažili, odgovori trebaju biti napisani pravopisno i gramatički točno.
10. Nakon završetka pisanja testa, test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članici/članu povjerenstva.
11. Natjecateljica/natjecatelj imaju pravo uvida u test nakon objave privremene ljestvice poretka i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednica Državnoga povjerenstva)

2. _____

(članica Državnoga povjerenstva)

3. _____

(članica Državnoga povjerenstva)

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

putujući hrvatskom, susrećemo se s prirodnim ljepotama i kulturnim bogatstvom lijepe naše. najstrožu zaštitu imaju planinski prirodni rezervati bijele i samarske stijene te hajdučki i rožanski kukovi s premužičevom poučnom stazom. botanički rezervat visibaba sadrži mnoge endemične vrste, među kojima se ističe velebitska degenija. ime je dobila po mađarskom prirodoslovcu arpadu von degenu koji ju je otkrio 1907.

osim nacionalnim parkovima gorski kotar i lika obiluju rijekama i jezerima. u jugoistočnom dijelu gackoga polja izvire gacka čiji se tok nekada račvao u dva rukavca od kojih je onaj južni u švici tvorio dva jezera međusobno povezana visokim slapom. to su područje zvali i malim plitvicama. tu je i špilja lokvarka, lokvarsko jezero i hajdova hiža, najveća pećina u gorskom kotaru. nizinski poplavni i močvarni krajevi – kopački rit, lonjsko polje, vransko jezero i delta neretve odlikuju se velikim brojem ptica močvarica.

diljem sjeverozapadne hrvatske mnogo je dvoraca iz feudalnoga razdoblja, od kojih je najočuvaniji veliki tabor, a nalazi se na zapadnome rubu hrvatskoga zagorja. sredinom 15. stoljeća bio je u posjedu grofova celjskih, a početkom 16. stoljeća hrvatski ban ivaniš korvin dodijelio je veliki tabor obitelji ratkaj.

na području požeštine gorje papuk proglašeno je 1999. parkom prirode. za posjetitelje su organizirani izleti u rezervat šumske vegetacije sekuličke planine, zaštićenu park-šumu jankovac i najpoznatiju srednjovjekovnu utvrdu ružica-grad.

5	
---	--

5	
---	--

2. Prepiši iz teksta u tablicu sve vrste zamjenice.

Potrebno je prepisati i one zamjenice koje se ponavljaju.

Nismo li svi mi po nečemu drugačiji? Nije li svatko od nas pomalo poseban? Ne traži li svatko za sebe svoj komadić svijeta u kojem želi biti onakav kakav jest uz srodnu dušu koja ga razumije? Tko među nama nije žudio za zvijezdama i nebesima?! Dali bismo za nj, za taj naš komadić svemira, sve što se može dati.

osobne	povratna	posvojne	povratno-posvojne	pokazne	upitne	odnosne	neodređene

3	
---	--

3. Prepiši iz teksta u tablicu sve nepromjenjive vrste riječi.

Potrebno je prepisati i one riječi koje se ponavljaju.

Jeste li napisali išta o tome? Zašto ne? O, dragi moj, nemojte više čekati. Već je vrijeme da tu priču završimo, zar to još uvijek ne znate?! Uzmite olovku i papira koliko god vam treba. I ne očekujte zahvalu. Šenoa je rekao da je ljudska hvala voda vrh pijeska, dakle na posao.

prilozi	
prijedlozi	
veznici	
uzvici	
čestice	

3	
---	--

6	
---	--

4. Napiši grafijske ostvaraje sljedećih fonetskih ostvaraja.

[brăckī] _____

[glâzbi] _____

2	
---	--

5. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a. Odredi od koliko se surečenica sastoji sljedeća višestrukosložena rečenica.**
b. Prepiši iz višestrukosložene rečenice glavnu i atributnu rečenicu.

Često je u razgovoru spominjao da će doći u posjet gradu u kojem je nekada živio, ali čini se da će sve ostati samo na lijepim željama.

broj surečenica: _____

glavna rečenica: _____

atributna rečenica: _____

3	
---	--

6. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a. U zadanim rečenicama podcrtaj riječi koje imaju isti korijenski morfem.**
b. Prepiši iz svake podcrtane riječi alomorfe, čak i kad se ponavljaju.

Cvjećarice znaju da uzgoj cvijeća nije nimalo lagan. Da bi cvijet došao do cvjećarnica i cvjetnih aranžmana, potrebno je mnogo pažnje i truda. Ne kaže se uzalud da cvijeće govori jezikom ljubavi.

1	
---	--

alomorfi: _____

1	
---	--

7	
---	--

7. Riječi u tablici rastavi na morfeme.

napreskokce	
dopisati	
bezglav	

3	
---	--

8. Upiši kratice (N, G, D, A, V, L, I) iznad svih sklonjivih (deklinabilnih) riječi u pjesmi Ivana Česmičkoga.

O promjeni svoga imena

Ivan mi bijaše ime, a sada se pišem Jan,

Prijatelju čitaoče, nek ti je ovaj slučaj znan.

Nisam od oholosti neke odbacio to ime,

Ta nijednim zemlja se ne diči koliko njime.

Nevoljkog nagnala me je na promjenu tu malu

Plavokosa Talija, kad me okupala

U pjesničkom valu.

4	
---	--

9. U sljedećoj rečenici zaokruži sve slogotvorne foneme.

Sjela je na bicikl, dok je bijela pelerina lepršala.

1	
---	--

8	
---	--

10. Zaokruži u rečenicama točan oblik od dvaju ponuđenih oblika.

- a. Odluka je bila jednoglasno *donesena* / *donešena*.
- b. Poslije obilnih kiša park će se *zazeleniti* / *zazelenjeti*.
- c. Kad su srušili branu, voda je mogla slobodno *oticati* / *otjecati*.

2	
---	--

11. Dopiši dijakritičke znakove.

Ivicine cudne domace zadace cesto izazivaju cuđenje. Iako je cudljiv, njegova cud nije losa jer je uvijek spreman za cascenje. U cetvrtak je pruzio pomoc beskućniku kada je dosao na vrata prenocista. Dao mu je caj, sendvic, cistu odjecu. Cistacin je zadatak bio odrzati cistocu i nabaviti trijesce za vaticu. Covjecnost je izazvala ganuce u cestita covjeka. Pljescem njegovoj mirnoci.

3	
---	--

12. Prepiši sljedeće rečenice u skladu s gramatičkim i pravopisnim normama.

U prvoj je kino-predctavi foto montaža bila po prilično ne uvjerljiva.

Do duše, nevidjeći ostatak mogli smo za dve tri slikice reći da su dobre.

U budućnosti bi mi trebali više paziti nanj.

3	
---	--

8	
---	--

13. Razvrstaj u tablicu sve glagolske oblike iz teksta.

Da ste ustrajni, mogli biste barem ovo napisati što ću vam pripovijedati, ali na volju vam. Dakle, znajte, on vam nije ništa. Ali drugo je pitanje što je bio. A bijaše sve. Postao je velikim gospodinom u gradu, a poslije je i učiteljem bio. Još ću vam nešto reći. On i naš župnik zajedno polazahu škole. Otac mu bijaše malen čovjek, a mati prava gora. Bujno je rastao, u školi bijaše najbolji. Tadašnji župnik odlučio je mene i njega poslati u škole. Opremajući nas na jesen, roditelji naši plakahu za nama. I ja sam bio plakao. A on ni da bi suze prolio. Došavši u varoške škole, nema pametnijega mladića od njega. Ali nije prošla nijedna đачka bitka u koju ne bi bio ušao. Kad bi profesorima došle tužbe, bio bi se znao majstorski opravdati, čak i protustranka od straha potvrđivaše njegovu obranu. Teklo vrijeme, mi porastosmo, uozbiljismo se, udaljismo se jedan od drugoga. I kad me budu pitali o njemu, ne znam što ću reći.

infinitiv	
prezent	
perfekt	
aorist	
imperfekt	
pluskvamperfekt	
futur I.	
futur II.	
imperativ	
kondicional I.	
kondicional II.	
glagolski prilog sadašnji	
glagolski prilog prošli	

6	
---	--

6	
---	--

14. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a. Riječi u navedenim rečenicama okomitim crtama rastavi na slogove.**
- b. Napiši od koliko se slogova sastoji svaka rečenica.**

Na vrh svijeta popeo se i prvi slijepi čovjek.

broj slogova: _____

Svima koji nisu vjerovali u njega pokazao je da griješe.

broj slogova: _____

3	
---	--

15. Prepiši zadane rečenice poštujući pravila o pravopisnim i rečeničnim znakovima.

August Šenoa 1838 1881 napisao je Zlatarovo zlato povijesni i ljubavni roman

_____

Unatoč ograničenju vozio je prebrzo više manje brzinom 80 90 km h

_____

To vam je omanje izletišta udaljeno je tri četiri km od grada taman jedna šetnja

_____

Sve imaš gavrane moj reče lisica samo ti pameti manjka

_____

4	
---	--

16. Iz sljedeće rečenice prepiši u tablicu sve foneme koji se traže.

Potrebno je prepisati i one foneme koji se ponavljaju.

Bršljan se pružio cijelim zidom.

dvousnenici	
bezvučnici	
zvonačnici	
otvornici	

4	
---	--

11	
-----------	--

17. U zadanome nizu riječi zaokruži one u kojima je *ije/je* nastalo kao odraz (refleks) staroslavenskoga jata.

nijedan, snijeg, razbijen, krijes, pijem, vrijeme, bjelina

1	
---	--

18. Napiši umanjence riječi u zagradaama zadanim nastavkom.

Uzet ću samo (*dio, -ak*) _____ kolača.

Na puteljak je pao prvi (*snijeg, -ić*) _____.

Napišite (*bilješka, -ica*) _____ o tom događaju.

3	
---	--

19. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- Iz teksta u tablicu prepisi sve riječi u kojima su provedene glasovne promjene.
- Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u tim riječima pazeći na redoslijed.

Neki je fizičar u svojem kabinetu svaki dan radio razalošćen škrčevim postupcima.

riječ	glasovne promjene

5	
---	--

9	
---	--

20. Napiši traženi oblik zadanih riječi u sljedećim rečenicama.

Nadam se da će (*riješiti*, glagolska ili radna imenica) _____ biti povoljno.

Nemojte (*podcijeniti*, nesvršeni glagol) _____ probleme.

Pravila se moraju (*promjena*, glagol u infinitivu) _____.

3	
---	--

21. Napiši traženi oblik zadanih riječi u sljedećim rečenicama.

To su bili zahvalni (*gledalac*, nominativ množine) _____.

Usput su nakupili (*prut*, zbirna imenica u genitivu) _____.

Naišli su na (*zec*, posvojni pridjev) _____ tragove.

3	
---	--

22. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Napiši podcrtane imenice u nominativu jednine.

b. Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u vokativu jednine imenica u tablici pazeći na redosljed.

	NOMINATIV	GLASOVNE PROMJENE
<u>Omećku</u> , gdje je međa?		
<u>Prvotišće</u> , prvi si od svake knjige!		
<u>Žišće</u> , ne napadaj žito!		
<u>Kopče</u> , ti si ptica grabljivica!		

4	
---	--

10	
-----------	--

23. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je fonem č posljedica palatalizacije.

- a. Vjetar čupa hrašće.
- b. Ugasio se plamičak.
- c. Pas je imao dugačak rep.
- d. Piščevo je pravo slobodno pisati.

1	
---	--

24. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a. Zaokruži riječ koja ne pripada nizu.
- b. Objasni po kojem si načelu tu riječ zaokružio/zaokružila.

izvanbrodski, stambeni, iznadprosječan, predsjedništvo, jedanput, podšišati

_____

1	
---	--

25. Spoji riječi s glasovnim promjenama (npr. 6 – g).

1. htio	a. sibilizacija
2. potpis	b. vokalizacija
3. viteže	c. jednačenje šumnika po zvučnosti
4. junaci	d. jotacija
5. glođem	e. palatalizacija

rješenje: _____

2	
---	--

26. Zaokruži glasovne figure koje su utemeljene na ekspresivnim svojstvima glasova.

aliteracija, anafora, anadiploza, asonancija, epifora, onomatopeja, simploka

1	
---	--

5	
---	--

27. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je točan poredak zanaglasnica.

- a. Dao ju mi je jučer.
- b. Dao sam ga mu na čuvanje.
- c. Dao mu ga je neka ga čuva.
- d. Zvao sam li mu ga na večeru.

1	
---	--

28. Umetni ije/je/i na mjestima koja su prazna.

Lako je usp___vati p___vati kad su glasovi rasp___vani.

Sunčeva sv___tlost jutrom osv___tli d___o sv___ta.

Sv___ća u sv___ćnjaku sv___tli slabom sv___tlošću.

Sv___tlonoša osv___tljivač sv___ćicom kao sv___tionik osv___tljava put.

Sv___tlomjer pokazuje da sv___tiljčica sv___tluca slabo osv___tljenje.

Na Sv___ćnicu će zasv___tliti sv___tlo.

3	
---	--

29. Upiši na crte dž ili đ.

Neki je ___okej bio pravi šaljiv___ija. Oslobo___en straha zajahao je ___ogata.

Neka je pralja deter___entom oprala ___eparovu ča___avu pelerinu.

Nekoga ribara obuze sr___ba pri va___enju smu___a iz rijeke.

Neki je ___akon imao lošu predobu o ___ambo___etu.

Moj je ro___ak je poderao ___onove plešući lin___o.

3	
---	--

7	
---	--

**30. Odredi u sljedećim primjerima razlikovna jezična sredstva.
Odgovore napiši na praznu crtu pored zadanih primjera.**

Nisam rekao mrâk nego trâk. _____

Neke drüğē bile su drúge. _____

2	
---	--

31. Zaokruži slovo ispred niza u kojemu su sve riječi točno naglašene.

a. nâjljućī, nâjmekšī, nâjvećī

b. smijêh, dîjete, mlijèko

c. rúka, nóga, móre

d. kâs, pût, cřv

1	
---	--

32. Označi naglascima i dužinama riječi u sljedećoj rečenici.

Kraj bijelih stabala ja prođem svakoga dana.

4	
---	--

33. Označi okomitim crtama naglasne cjeline u sljedećim rečenicama.

Od čega dršćete, vi breze? Od slatkih slutnja ili od jeze?

Zašto vam krošnja podrhtava i onda kada vjetar spava?

2	
---	--

34. Označi strjelicama rečeničnu intonaciju.

Od čega dršćete ?

Od slatkih slutnja?

Kao da ste izašle iz priče.

2	
---	--

11	
----	--

35. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Odredi u kojem su narječju napisane sljedeće rečenice.

b. Napiši koja se fonološka značajka narječja nalazi u podcrtanim riječima.

a) Tvoja mi hiža ni pri ruki. narječje: _____

posebnost: _____

b) Za poje mi tribaju smokve. narječje: _____

posebnost: _____

c) Mogo si doć i ranije. narječje: _____

posebnost: _____

3	
---	--

36. Dopuni točnim podacima sljedeće rečenice.

Glagoljsku tiskaru u Senju osnovao je _____.

Tiskaru u Rijeci osnovao je _____.

Uz tiskare u Rijeci i Senju značajna se tiskara u hrvatskom srednjem vijeku nalazila

i u _____.

3	
---	--

37. Upotpuni sljedeću rečenicu slovom ispred točne tvrdnje.

Najstariji poznati hrvatski stihovi pisani glagoljicom nalaze se u _____.

a. Misalu po zakonu Rimskoga dvora

b. Misalu Hrvoja Vukčića Hrvatinića

c. Drugome vrbničkome misalu

d. Misalu kneza Novaka

1	
---	--

7	
---	--